

# PADASJOKI Puuksamenniemi rantaosayleiskaavan muutosalueen arkeologinen inventointi 2022



Hannu Poutiainen



Tilaaaja: Maanomistaja

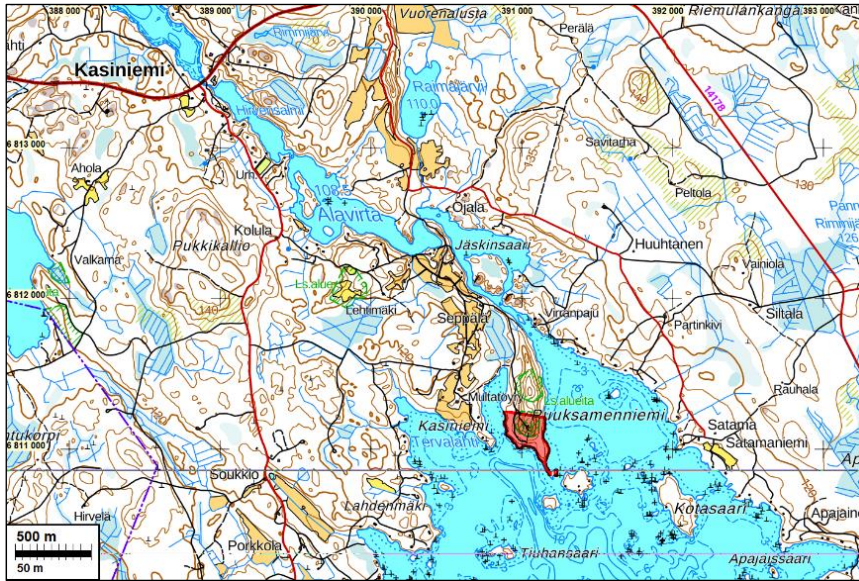
## Sisältö

<b>Perustiedot</b> .....	<b>2</b>
<b>Kartat</b> .....	<b>3</b>
Vanhoja karttoja .....	4
<b>Inventointi</b> .....	<b>4</b>
Maastotyö.....	5
Tulos .....	6
Lähteet .....	6
Koekuopat .....	7
<b>Muinaisjännös</b> .....	<b>8</b>
1 Padasjoki Puuksamenniemi .....	8
<b>Yleiskuvia</b> .....	<b>10</b>

*Kansikuva:* Kivikautista asuinpaikkaa Puuksamenniemessä.

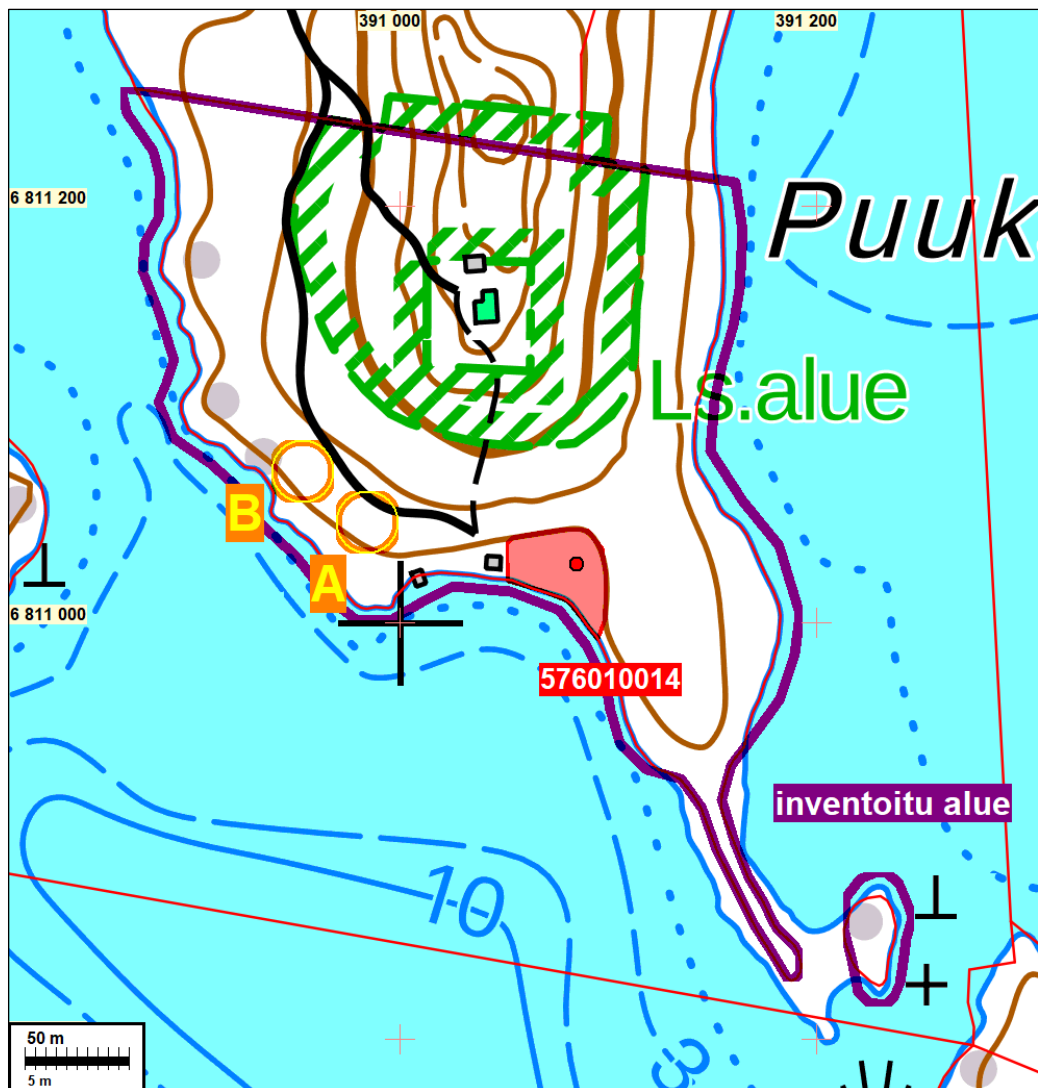
## Perustiedot

- Alue:* Vesijako- ja Salmentaustanjärven ranta-alueiden yleiskaavan muutosalue, kiinteistöllä 576-405-1-326.
- Tarkoitus:* Selvittää, onko alueella kiinteitä muinaisjännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jännöksiä.
- Työaika:* 10.8.2022
- Tilaaja:* Maanomistaja kaavakonsultti Juha Poskela / JUATE välityksellä
- Tekijät:* Mikroliitti Oy. Maastotyö: Hannu Poutiainen Raportti: Hannu Poutiainen, Taika-Tuuli Kaivo.
- Tulos:* Inventoinnissa löytyi muutamia raivausröykkiöitä kaava-alueen länsilaidalta, mutta historiallisen ajan kartta-aineiston perusteella ne eivät ole muinaisjännöksiä. Ennestään tunnetun asuinpaikan Padasjoki Puuksamenniemi rajausta RA-alueella tarkennettiin koekuopittamalla. Löytöjä tuli eniten Puuksanniemen etelään työntyvän kärkeosan tasanteelta, kun taas itärannan tuntumassa löytöjä on vähemmän. Koekuopituksen ja topografian perusteella rakennuksen länsipuolella, länsirannan tuntumassa on RA-alueella erillinen, pieni asuinpaikan osa, joka rajautuu idässä kivikkoon ja lännessä kiviseen ja viettävään rinteeseen. Rajaukset on tehty löytöjen ja maaston perusteella.
- Selityksiä:* Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 9/2022, ellei toisin mainittu. Muinaisjännösrekisteri on tarkastettu 9/2022. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: Poutiainen H.



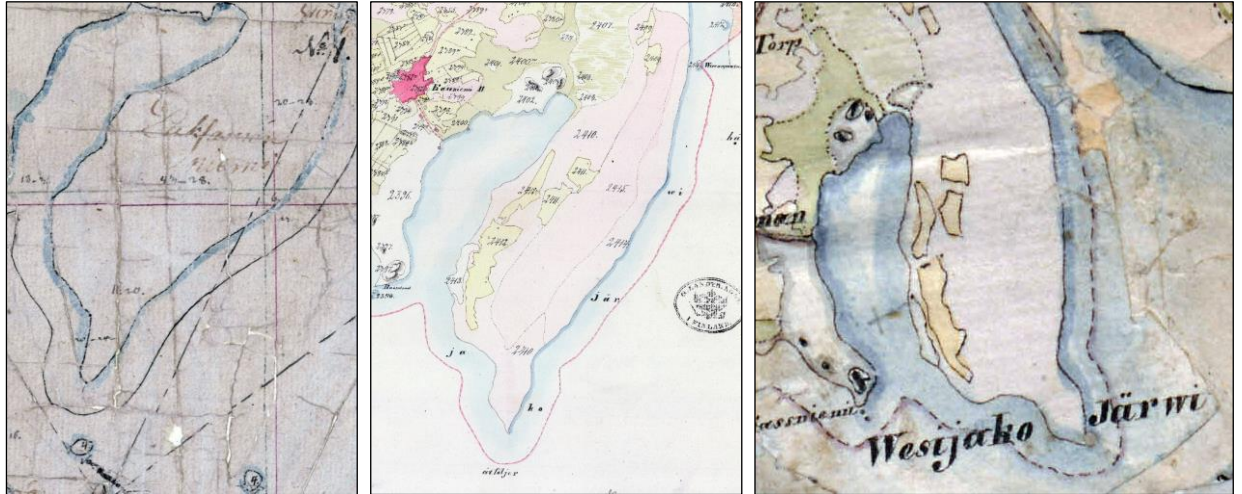
Inventoitu alue on värjätty punaisella.

### Kartat



Kartalle on rajattuna violetilla inventoitu kaava-alue ja keltaoranssilla rakentamisen suunnittelupaikat A ja B, joiden kohdille inventointi erityisesti keskittyi. Punaisella A. Bilundin v. 2000 ehdottama muinaisjäännösrajaus kivikautiselle asuinpaikalle *Padasjoki Puuksamenniemi* (mj.rek. 576010014), punaisella ympyrällä rajauksen sisälle on merkitty Museoviraston koordinaattipiste kohteelle.

## Vanhoja karttoja



**Vasemmalla:** Ote v. 1805 isojakokartasta. **Kesellä:** ote v. 1839–1841 kartasta. **Oikealla:** Ote 1840-luvun Padasjoen pitäjänkartasta.



**Vasemmalla:** Ote v. 1847 isojakokartasta **Kesellä:** Ote v. 1924 uudistuskartasta. **Oikealla:** Ote v. 1965 peruskartasta.

Vuoden 1805 isojakokartalle ei ole merkittynä mitään. V. 1839–1841 kartasta eteenpäin kiinteistön länsireunassa on ollut peltokaistale. V. 1924 kartalla sekä 1965 peruskartalla on merkitty kiinteistön pohjoisosan keskikohdille rakennus.

## Inventointi

Padasjoen Puuksamenniemessä on tekeillä rantaosayleiskaavan muutos. Kaava-alueella suunnitellaan rantaosayleiskaavan muutosta siten, että voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa kiinteistölle 576–405–1–326 osoitetuista kolmesta rantarakennuspaikasta kahta rakentamatonta rakennuspaikkaa (A ja B) siirrettäisiin kyseisen kiinteistön sisällä. Maanomistaja tilasi kaavakonsultti Juha Poskela / JUATE välityksellä alueen arkeologisen inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Hannu Poutiainen teki inventoinnin 10.8.2022, työn kannalta hyvissä olosuhteissa. Mukana inventoinnissa oli arkeologianharrastaja Janne Kinnunen. Inventoinnissa tarkastettiin koko kaava-alue, keskittyen erityisesti suunnitelluille muutosalueille, jonne osoitetaan rakentamista (kartoilla alueet A ja B).

Tutkimusalue sijaitsee reilu 19 km Padasjoen keskustasta luoteeseen, Seppälässä. Se sijoittuu Vesijaon eli Vesijakaan pohjoiskoillis-ranta-alueelle työntyvän niemen kärjessä ja koostuu muuta-

maa rakennusta ja niille kulkevaa teitä lukuun ottamatta sekametsästä. Suuri osa inventoidun alueen pohjoisosasta on luonnonsuojelualueita. Maapohjaltaan tutkimusalue on pääasiassa hiekkamaata.

Inventoitava alue sijoittuu pääosin 109–130 m korkeustasolle ja alue onkin korkeussijainniltaan otollinen kivikautisille asuinpaikoille. Kiinteistöltä tunnetaan entuudestaan yksi muinaisjäänös, kivikautinen asuinpaikka *Padasjoki Puuksamenniemi* (mj.tunnus 576010014). Asuinpaikka löytyi inventoinnissa vuonna 2000, noin 250 m niemen kärjestä pohjoiseen, niemen korkean osan eteläkärjessä lounaaseen avautuvan lahden rannalla (Bilund 2000). Bilund koekuopitti tuolloin aluetta. Koekuopista löytyi keramiikkaa, kvartssia, palanutta luuta sekä punaruskea likamaakerros. Lisäksi hän poimi löytöjä tieleikkauksesta. Keramiikan perusteella Bilund ajoitti kohteen mahdollisesti myöhäskivikautiseksi tai varhaismetallikautiseksi. Asuinpaikka on hyvin säilynyt, ja Bilund epäili, että koko tasanne harjun rinteiden ja rannan välissä sekä harjun matala karkiosa etelämpänä voi olla kivikautista asuinpaikkaa.

Ennen maastotyötä tarkasteltiin aluetta kuvaavaa Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistosta laadittua maastomallia. Siinä ei havaittu mitään arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoista ilmiötä.

Alue kuuluu Kasiniemen kylän maihin. Kartoista vanhimmalla, v. 1805 isojakokartalla ei ole merkittynä inventoidulle kiinteistölle mitään. V. 1839–1841 kartasta nykyaikaan kiinteistön länsireunassa on ollut peltokaistale. V. 1924 uudistuskartalla sekä 1965 peruskartalla on lisäksi merkitty kiinteistön pohjoisosan keskikohdille rakennus.

### **Maastotyö**

Maastossa kaava-alue tarkastettiin kauttaaltaan. Kenttätyömenetelmänä käytettiin silmänvaraista havainnointia ja koekuopitusta sekä maanäytekairausta käsikairalla (1 cm pesä). Maastotyön pääpaino oli uusilla ja vielä rakentamattomilla alueilla A ja B, joihin on siis tarkoitus siirtää rakennuspaikkoja.

Puuksanniemen etelään työntyvässä kärjessä maasto on mäntyvaltaista hiekkakangasta ja itärannassa kivistä hiekkaa tai moreenia, puusto sekametsää. A ja B muutosalueet poikkeavat maa-perältään muusta inventoidusta alueesta: siellä maa on hyvin kivistä ja maakerros on ohutta, eli kallio on lähellä.

Inventoinnissa löytyi muutamia raivausröykkiöitä kaava-alueen länsilaidalta, mutta v. 1805 isojakokartalla alueella ei ole peltoa. Peltoa on merkitty v. 1847 isojakokartalle, 1840-luvun pitäjänkartalle, v. 1924 uudistuskartalle ja v. 1965 peruskartalle. V. 1985 peruskartalla peltojen paikalla on niittyä. Kartta-aineiston perusteella röykkiöt ovat v. 1805 nuorempia ja v. 1985 vanhempia. Ne eivät ole muinaisjäänöksiä. Ensimmäinen alueelle merkitty rakennus on v. 1924 uudistuskartalla. Rakennus on samalla paikalla kuin myöhemminkin, eli mäen laella. Mäen laki on kivinen ja osin muokattu. Siellä ei ollut mitään arkeologisesti huomioon otettavaa.

Ennestään tunnetun asuinpaikan laajuutta uusilla rakennusalueilla selvitettiin ja rajattiin koekuopittamalla. Asuinpaikka oli rajattu jo v. 2000 inventoinnin raportissa – rajaus on esitetty raportin karttaotteessa. Muinaisjäänösrekisterissä paikka on kuitenkin vain pistekohtena. Kivikautisen asuinpaikan rajauksen tarkentamiseksi alueelle kaivettiin 25 koekuoppaa, lähimmillään 20 m vuoden 2000 inventoinnin rajauksesta. Koekuopan kaivaminen lopetettiin, kun siitä tuli esiin löytöjä tai kun kuoppa oli kaivettu puhtaaseen pohjamaahan.

Löytöjä tuli eniten Puuksanniemen etelään työntyvän kärkiosan tasanteelta, mäntyvaltaiselta hiekkakankaalta. Koekuopituksen perusteella itärannan tuntumassa löytöjä on vähemmän. Siellä maaperä on kivistä hiekkaa tai moreenia, puusto sekametsää. Koekuopituksen ja topografian perusteella rakennuksen länsipuolella, länsirannan tuntumassa A-alueella on erillinen asuinpaikan osa. Siellä maasto on kivistä. Löytöalue on pieni ja rajautuu idässä kivikkoon ja lännessä kiviseen ja viettävään rinteeseen. Löytöjä koekuopista tuli varsin vähän. Koekuoppalöydöt valokuvattiin. Niitä ei otettu talteen, vaan ne jätettiin takaisin koekuoppaan.

### Tulos

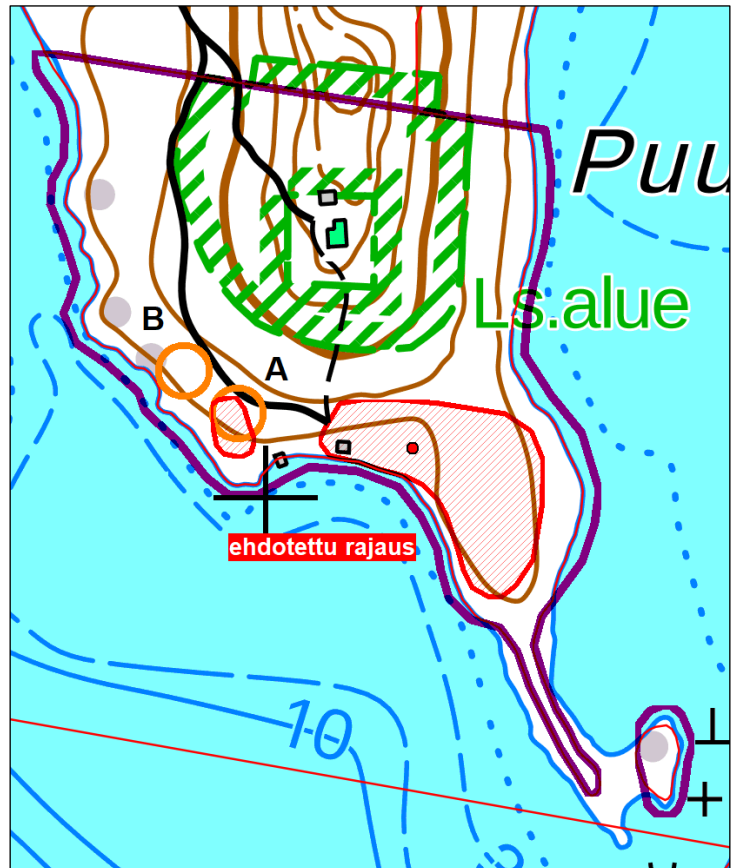
Inventoinnissa löytyi muutamia raivausröykkiöitä kiinteistön länsilaidalta. Vanhojen karttojen perusteella röykkiöt ovat v. 1805 nuorempia ja v. 1985 vanhempia, eivätkä ne siten ole ikänsä puolesta muinaisjäännöksiä.

Ennestään tunnetun kivikautisen asuinpaikan *Padasjoki Puuksamenniemi* laajuutta tarkennettiin. Löytöjä tuli eniten Puuksanniemen etelään työntyvän kärkiosan tasanteelta, kun taas itärannan tuntumassa löytöjä on vähemmän. Koekuopituksen ja topografian perusteella rannassa olevan rakennuksen länsipuolella on kaavailulla uudella rakennusalueella A erillinen, pieni asuinpaikan osa, joka rajautuu idässä kivikkoon ja lännessä kiviseen ja viettävään rinteeseen. Laajempi asuinpaikan itäinen osa on rajattu Bilundin havaintojen ja karttamerkinän sekä topografian perusteella.

7.10.2022

Hannu Poutiainen  
Taika-Tuuli Kaivo  
Mikroliitti Oy

Inventoitu alue on rajattu violetilla. Uudet, siirretyt rakennuspaikat A ja B ovat merkitty oransseilla ympyröillä. Punaisella raidoituksella merkitty uusi, kaksiosainen muinaisjäännösräjäusehdotus



### Lähteet

- Bilund, A. 2000. Kaava-alueiden arkeologinen inventointi Päijät-Hämeessä - Eräillä kaava-alueilla Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Padasjoen ja Sysmän kunnissa. Päijät-Hämeen maakuntamuseo, Lahden kaupunginmuseumuseo.
- Júwan, A. 1805. Cauton E Separat förrättningskarta, kartdel F, storskifte, Lamperi 7, Hokka 6, Nuuttila 3.

Padasjoen peruskartat 1965 & 1985. 2143 05. Maanmittauslaitos.

Padasjoen pitäjänkartta 1840-l. 2143 05. Maanmittauslaitos.

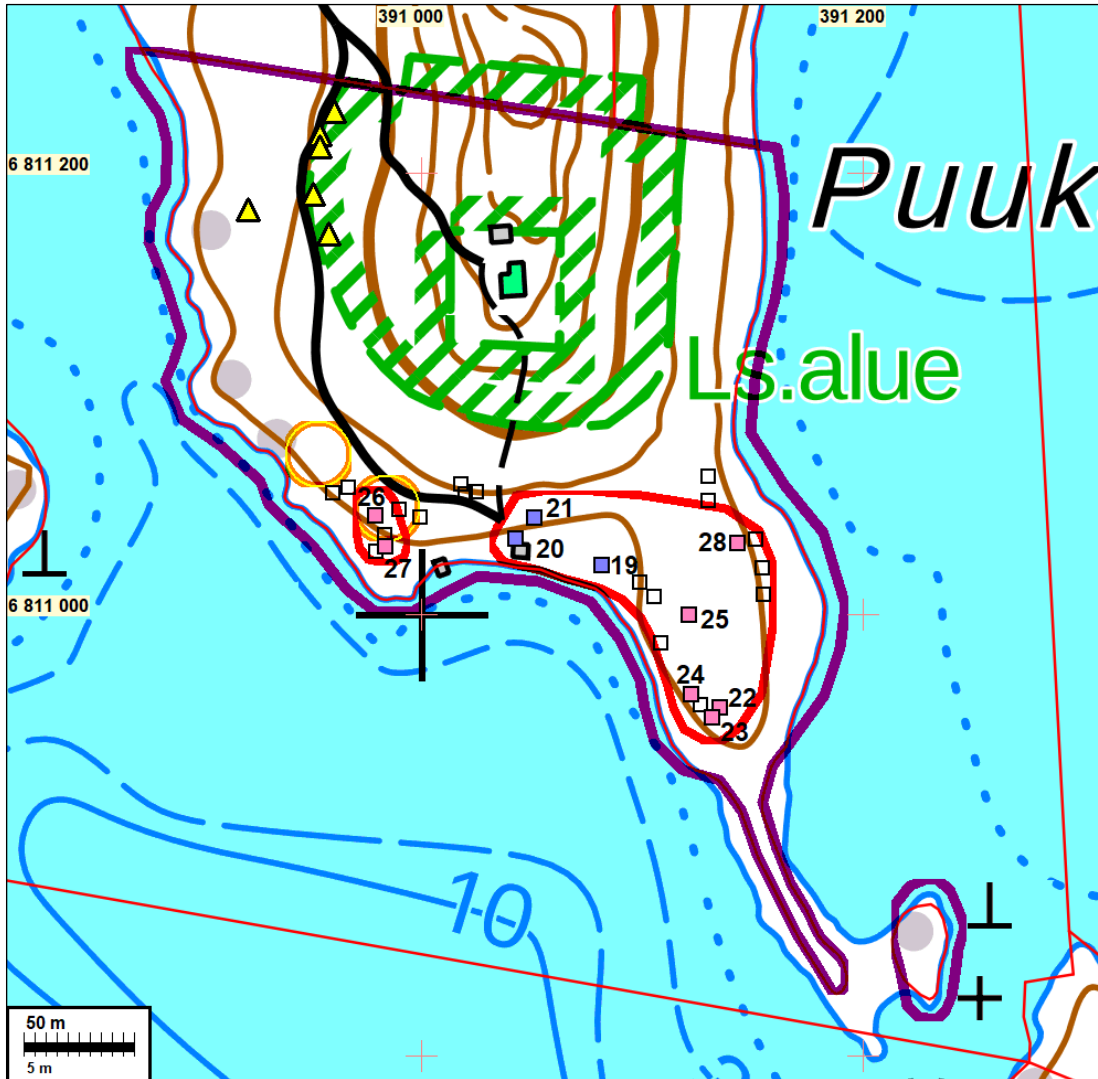
Stjernvall, L. 1839–1841. Kasiniemi Kasiniemen yksinäistalo tässä kunnassa ja Ämmätsän yksinäistalo Luopioisten kunnassa isojaonkartta, pöytä- ja jakokirja sekä pyykkiselitys.

Stjernvall L. 1847. Separat förrättningskarta, kartdel F, klyvning, Kasiniemi 1.

Voionmaa, K. A. 1924. Kasiniemi 0,9993, No 1 Ansio, R:No 15–23, vuokra-alueiden järjestely.

### Koekuopat

Kaikki koekuopat olivat kooltaan paikoitellen lapion pistoja (0,2 m x 0,2 m), syvemmälle kaivettuna lapion mitan mukaisia (n. 0,4 x 0,4 m). Koekuoppia kaivettiin yhteensä 25 kpl, joista 7 oli löydöllisiä. Kuoppien syvyys vaihteli 10–50 välillä, sillä osa löydöistä tuli hyvin pinnasta. Mitään kulttuurikerrosta ei kuopista havaittu, kun kaivaminen pysäytettiin löydöllisissä koekuopissa aina ensimmäiseen löytöhavaintoon. Löydöttömät koekuopat kaivettiin pohjamaahan saakka.



**Koekuoppakartta.** Kartalle on rajattu violetilla inventoitu kaava-alue ja keltaoransseilla ympyröillä on merkitty rakennuspaikkojen A ja B siirtokohdat

- = löydölliset koekuopat, 2022 Poutiainen      ■ = löydölliset koekuopat, 2000 Bilund  
 = löydöttömät koekuopat, 2022 Poutiainen      ▲ = raivausröykkiöt (muu havainto, ei muinaisjäännöksiä)  
**Uusi muinaisjäänönsrajaus punaisella**

Koekuoppa	N	E	Huomiot	Löydöt
19	6811022,1	391082,0	Bilund 2000	löytöjä
20	6811034,0	391043,0	Bilund 2000	löytöjä
21	6811043,6	391051,4	Bilund 2000	löytöjä
22	6810957,5	391135,4		Palanut luu, kvartsi-iskos
23	6810953,0	391131,8		Palanut luu, kvartsi-iskos
24	6810963,3	391122,6		Palanut luu
25	6810999,4	391121,5		kvartsi-iskos
26	6811044,7	390979,6		kvartsi-iskos
27	6811030,7	390983,9		kvartsi-iskos
28	6811032,1	391143,3		kvartsi-iskos



Kvartsia ja palanutta luuta koekuopasta Puuksamenniemen kärjestä.



Kvartsi-iskoksia ja palaneita luunsiruja koekuopasta Puuksamenniemen kärjestä.  
Palaneita luunsiruja koekuopasta Puuksamenniemen kärjestä.

## Muinaisjännös

### 1 Padasjoki Puuksamenniemi

**Mjtunnus:** 576010014

**Status:** kiinteä muinaisjännös

**Ajoitus:** asuinpaikat



**Laji:** kivikautinen  
**Koordin** N 6811028 E 391085 Z: 110

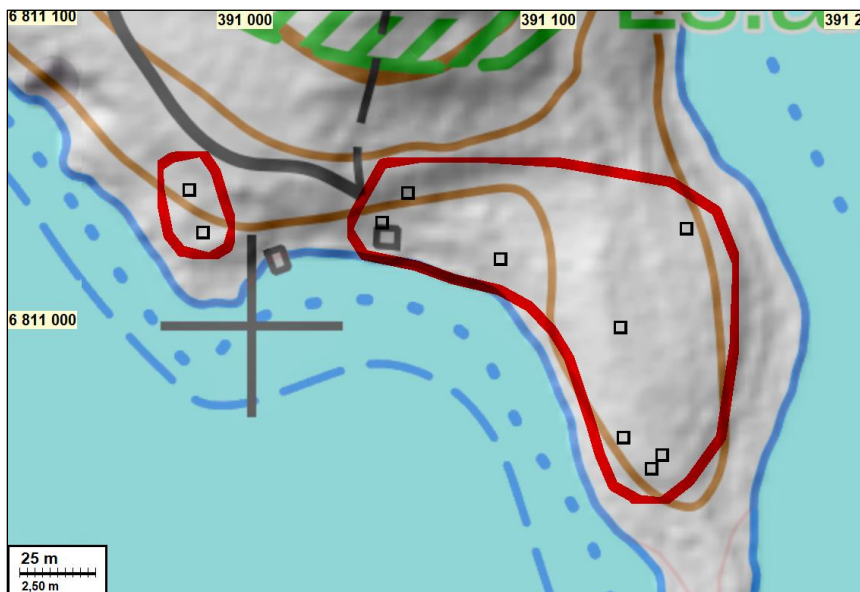
**Tutkijat:** Bilund, A. 2000, inventointi (KM 32391:1–4). Poutiainen, H. 2022 inventointi.

**Kuvaus:** *Museovirasto:* Asuinpaikka sijaitsee Vesijakojärven pohjoispäässä olevassa Puuksamenniemessä, noin 250 m niemen kärjestä pohjoiseen, niemen korkean osan eteläkärjessä lounaaseen avautuvan lahden rannalla. Lahdelman rannalla on kolme rakennusta: venevaja, sauna ja puuvaja, jotka liittyvät harjulla noin 100 m pohjoisempaan olevaan huvilaan. Löytöjä poimittiin tieltä saunan läheltä tieleikkauksesta. Rakennusten kaakkoispuolelle tehdyistä koekuopista löytyi keramiikkaa, kvartsia ja runsaasti palanutta luuta sekä punaruskea likamaakerros. Keramiikka on mahdollisesti myöhäskivikautista tai varhaismetallikautista. Asuinpaikka on hyvin säilynyt, maasto on ehjää. Koko tasanne harjun rinteeseen ja rannan välissä on potentiaalista asuinpaikka-aluetta, samoin harjun matala kärkiosa etelämpänä.

*Poutiainen 2022:* Ennestään tunnetun asuinpaikan laajuutta selvitettiin ja tarkennettiin koekuopittamalla alueelle 25 koekuoppaa, jotka sijoituivat lähimmillään 20 metrin etäisyydelle vuoden 2000 Bilundin inventoinnin rajauksesta.

Löytöjä tuli runsaiten Puuksanniemen etelään työntyvän kärkiosan tasanteelta, mäntyvaltaiselta hiekkakankaalta. Koekuopituksen perusteella itärannan tuntumassa löytöjä on vähemmän. Siellä maaperä on kivistä hiekkaa tai moreenia, puusto sekametsää.

Koekuopituksen ja topografian perusteella rakennuksen länsipuolella, länsirannan tuntumassa on erillinen asuinpaikan osa. Siellä maasto on kivistä. Löytöalue on pieni - se rajautuu idässä kivikkoon ja lännessä kiviseen ja viettävään rinteeseen. Löytöjä koekuopista tuli tältä alueelta varsin vähän.



Muinaisjäännöksen uusi kaksiosainen rajausehdotus punaisella. Rajauksen sisällä osoitettu mustilla neliöillä v. 2000 Bilundin sekä v. 2022 Poutiaisen inventointien löytökohdat.

Topografia ja löydettömyys erottavat muinaisjäännösalueet toisistaan.



*Vasemmalla:* Puuksamenniemen kärjen tasannetta. Vasemmalla Vesijaon selkää.

*Oikealla:* Kivikautista asuinpaikkaa Puuksamenniemen A-alueella.



*Vasemmalla:* Kivikautista asuinpaikkaa Puuksamenniemen kärjessä. Taustalla Vesijaon selkää.

*Oikealla:* Kivikautista asuinpaikkaa Puuksamenniemen kärkiosan länsirannan tuntumassa. Arkeologianharrastaja löydöllisen koekuopan kohdalla. Paikka on ylemmällä tasolla kuin mistä v. 2000 inventointilöydöt tulivat. Rantaa kohti viettää suhteellisen jyrkkä rinne.

### **Yleiskuvia**



*Vasemmalla:* Kuvassa etualalla v. 2000 inventoinnin koekuopan paikka. Siitä löytyi kvartseja, keramiikkaa ja palanutta luuta. Taustalla (oik.) puuvaja. *Oikealla:* Janne Kinnunen v. 2000 inventoinnin kvartsi-iskosten löytökohtalla. Saunarakennus oikealla.



*Vasemmalla:* Raivausröykkiö kaava-alueen luoteisosassa, rakennukselle menevän tien länsipuolella. *Oikealla:* RA-alueiden luoteispuolella maasto muuttuu kallioiseksi ja jyrkkäpiirteiseksi. Vasemmalla pilkottaa Vesijako.



*Vasemmalla:* Nurmikenttää vanhan pellon kohdalle RA-alueella. *Oikealla:* Kvartsi-iskoksia koekuopasta.